پای صحبتِ استاد فرامرز پایور

مجموعه‌مصاحبه

گردآوری
رامتین نظری‌جو

مؤسسه‌ی فرهنگی ـ هنری ماهور
تهران ۱۴۰۴

فهرست

پیشگفتار ۷

بخش اول. مصاحبه‌های مطبوعاتی

۱. مصاحبه‌ی مجله‌ی *موزیک ایران* (بهمن ۱۳۳۹) ۱۱
۲. مصاحبه‌ی روزنامه‌ی *اطلاعات* (۱۶ بهمن ۱۳۵۰) ۱۵
۳. مصاحبه‌ی روزنامه‌ی *کیهان* (۷ خرداد ۱۳۵۱) ۱۷
۴. مصاحبه‌ی روزنامه‌ی *اطلاعات* (۲۹ مرداد ۱۳۵۱) ۱۹
۵. مصاحبه‌ی روزنامه‌ی *اطلاعات* (۱۸ شهریور ۱۳۵۱) ۲۲
۶. مصاحبه‌ی مجله‌ی *رودکی* (تیر ۱۳۵۳) ۲۸
۷. مصاحبه‌ی روزنامه‌ی *اطلاعات* (۲۳ شهریور ۱۳۵۳) ۳۱
۸. مصاحبه‌ی روزنامه‌ی *رستاخیز* (۲۶ آذر ۱۳۵۴) ۳۳
۹. مصاحبه‌ی روزنامه‌ی *رستاخیز* (۲ تیر ۱۳۵۵) ۳۹
۱۰. مصاحبه‌ی مجله‌ی *تماشا* (۱۹ تیر ۱۳۵۵) ۴۳
۱۱. مصاحبه‌ی روزنامه‌ی *رستاخیز* (۲۸ تیر ۱۳۵۵) ۴۵
۱۲. مصاحبه‌ی روزنامه‌ی *آیندگان* (۱۴ دی ۱۳۵۵) ۴۹
۱۳. مصاحبه‌ی روزنامه‌ی *رستاخیز* (۱۵ اسفند ۱۳۵۵) ۵۴
۱۴. مصاحبه‌ی روزنامه‌ی *رستاخیز* (۲۰ تیر ۱۳۵۶) ۵۷
۱۵. مصاحبه‌ی روزنامه‌ی *کیهان* (۱۹ شهریور ۱۳۵۶) ۶۱
۱۶. مصاحبه‌ی روزنامه‌ی *اطلاعات* (۲۹ آبان ۱۳۵۶) ۶۳
۱۷. مصاحبه‌ی روزنامه‌ی *کیهان* (۲۶ دی ۱۳۵۶) ۶۷
۱۸. مصاحبه‌ی ماهنامه‌ی *آدینه* (اردیبهشت ۱۳۶۹/ همچنین شهریور ۱۳۷۲) ۶۹
۱۹. مصاحبه‌ی ماهنامه‌ی *ادبستان* (شهریور ۱۳۶۹) ۷۹
۲۰. مصاحبه‌ی ماهنامه‌ی *ادبستان* (شهریور ۱۳۷۰) ۹۴
۲۱. مصاحبه‌ی ماهنامه‌ی *ادبستان* (اردیبهشت ۱۳۷۱) ۱۰۲
۲۲. مصاحبه‌ی ماهنامه‌ی *دنیای سخن* (بهمن و اسفند ۱۳۷۱) ۱۲۰
۲۳. مصاحبه‌ی روزنامه‌ی *ابرار* (۲۶ آبان ۱۳۷۳) ۱۳۴
۲۴. مصاحبه‌ی مجله‌ی *نگاه نو* (بهار ۱۳۷۶) ۱۴۱

بخش دوم. نظر استاد فرامرز پایور درباره‌ی برخی هنرمندان و اساتید قدیم

۱. رضا ورزنده ۱۴۹
(روزنامه‌ی *آیندگان*، ۱۸ بهمن ۱۳۵۵) ۱۴۹
۲. محمدعلی امیرجاهد ۱۵۰
الف. مجله‌ی *تماشا* (۲۴ اردیبهشت ۱۳۵۶) ۱۵۰
ب. روزنامه‌ی *کیهان* (۲۴ خرداد ۱۳۵۶) ۱۵۳
۳. نورعلی برومند ۱۵۴
(روزنامه‌ی *اطلاعات*، ۶ بهمن ۱۳۵۶) ۱۵۴
۴. حسین تهرانی ۱۵۶
الف. ماهنامه‌ی *ادبستان* (فروردین ۱۳۷۱) ۱۵۶
ب. برنامه‌ی رادیوییِ «چهره‌های موسیقی ایران» ۱۵۸
ج. برنامه‌ی رادیوییِ «گلچین هفته»، شماره‌ی ۱۹ ..... ۱۶۳
۵. ابوالحسن صبا ۱۶۵
الف. برنامه‌ی رادیوییِ «چهره‌های موسیقی ایران» ۱۶۵
ب. یادواره‌ی استاد صبا (برگرفته از کتاب *چهره‌های ماندگار: ترانه و موسیقی* ۲) ۱۷۰
ج. «اصالتِ صبا در تدریس» (انتشارات تالار رودکی، ۱۳۵۲/
برگرفته از کتاب *اسطوره‌ی صبا*) ۱۷۴
۶. محمود کریمی ۱۷۸
(*مقام موسیقایی*، دی ۱۳۸۳) ۱۷۸

بخش سوم. مصاحبه‌های رادیویی و تلویزیونی

۱. پیاده‌سازی‌شده‌ی مصاحبه‌ی تلویزیونیِ استاد فرامرز پایور در اواسطِ دهه‌ی ۱۳۴۰
[احتمالاً ۱۳۴۴] پس از بازگشت از سفر انگلستان/ گفتگوگر: پروین سرلک ۱۸۷
۲. مصاحبه‌ی رادیوییِ کیخسرو بهروزی با استاد فرامرز پایور در ۱۰ بهمن ۱۳۵۴ ..... ۱۹۳
۳. توضیحات استاد فرامرز پایور درباره‌ی چهارمضراب ماهور اثر استاد ابوالحسن صبا ۱۹۷
۴. مصاحبه‌ی رادیوییِ ایرج برخوردار در سال ۱۳۷۶
(برگرفته از ماهنامه‌ی *فرهنگ و آهنگ*، بهمن و اسفند ۱۳۸۷) ۲۰۰

پیوست

اسنادِ مربوط به چاپ و ممیزیِ کتاب *سی قطعه چهارمضراب برای سنتور* ۲۲۷

منابع ۲۳۹

نمایه ۲۴۱

پیشگفتار

مجموعه‌ی پیش رو دربرگیرنده‌ی مصاحبه‌های مطبوعاتی، رادیویی و تلویزیونیِ استاد فرامرز پایور است که، جز مواردی معدود، همگی در طی دو دهه، از اوایل دهه‌ی ۱۳۵۰ تا اواسط دهه‌ی ۱۳۷۰، با ایشان انجام شده است. اهمیتِ تاریخی و پژوهشیِ این مصاحبه‌ها بر کسی پوشیده نیست؛ چراکه محتوای این مصاحبه‌ها منعکس‌کننده‌ی دیدگاه‌ها، نظرات و، البته، خاطراتِ جالب توجه استاد پایور است و علاقه‌مندان را با جنبه‌های گوناگونِ زندگی و خط مشیِ هنریِ ایشان آشناتر می‌کند. از همین روی سعی کرده‌ام، تا جای ممکن و در حد توان، کلیه‌ی مصاحبه‌های مطبوعاتی و شنیداریِ (رادیویی و تلویزیونی) ایشان را گردآوری کرده و همراه با توضیحاتی، به‌صورت یک‌جا، در اختیارِ علاقه‌مندان قرار دهم.

لازم به ذکر است که تعدادِ معدودی از این مصاحبه‌ها پیش‌تر توسط نگارنده منتشر شده بود ولی باز آن‌ها را در اینجا، برای اینکه خوانندگان را از رجوع به این منابع آسوده کنم و نیز برای حفظ یک‌دستیِ مجموعه، آورده‌ام.[۱] تنها موردی که در این مجموعه آورده نشده سخنرانی و صحبت‌های استاد پایور، همراه با استادان حسین تهرانی و رحمت‌الله بدیعی، در کاخ جوانان تهران در سال ۱۳۴۷ است که متنِ پیاده‌سازی‌شده‌ی آن، همراه با توضیحات مفصل، پیش‌تر توسط نگارنده در کتاب *قطعاتی از استاد فرامرز پایور برای سنتور* آورده و منتشر شده است.[۲] علت اینکه این سخنرانی در مجموعه‌ی حاضر آورده نشده این است که اولاً مصاحبه نبوده و ثانیاً توضیحاتِ مفصلِ آن در انتها،

---

۱. موارد ۵، ۷، ۹، ۱۲ و ۱۶ از بخش اول در پیوست ۶ در کتاب *قطعاتی از استاد فرامرز پایور برای سنتور* (نظری‌جو ۱۴۰۱ب: ۳۲۸–۳۴۲) و نیز مورد ۳ از بخش سوم در *فصلنامه‌ی موسیقی ماهور* ۸۳ (سال بیست‌ویکم، بهار ۱۳۹۸) در مطلبی تحت عنوان «چند مصاحبه‌ی قدیمی با هنرمندان» انتشار یافته‌اند (نظری‌جو ۱۳۹۸الف: ۱۵۸–۱۵۹).

۲. کتاب *قطعاتی از استاد فرامرز پایور برای سنتور*، گردآوری و آوانگاری: رامتین نظری‌جو، تهران: ماهور، ۱۴۰۱، پیوست ۱، صفحاتِ ۲۹۵–۳۲۱.

توضیحاتی تخصصی در زمینه‌ی موسیقیِ ایرانی‌ست و برای همه‌ی خوانندگان نمی‌تواند قابل استفاده باشد و، از همین روی، از بازنشرِ آن در اینجا صرف‌نظر نمودم. علاقه‌مندان برای مطالعه‌ی متنِ پیاده‌سازی‌شده‌ی این سخنرانی می‌توانند به منبعِ گفته‌شده رجوع کنند.

لازم به ذکر می‌دانم که کارِ گردآوریِ مصاحبه‌های استاد پایور به سال‌ها پیش بازمی‌گردد. زمانی که نگارنده برای آشناییِ هر چه بیشتر با نظرات و دیدگاه‌های استاد پایور در زمینه‌ی موسیقی کلاسیک ایرانی دغدغه‌مندیِ بسیار داشت و، از همین روی، سعی داشت تا جایی که ممکن است مصاحبه‌های ایشان را، چه مطبوعاتی و چه شنیداری، جمع‌آوری کند. با جستجوی فراوان به‌مرورِ زمان توانستم تعدادی از مصاحبه‌های مطبوعاتی و شنیداریِ ایشان را طی سالیان گذشته، جسته‌وگریخته، پیدا کنم و در مجموعه‌ی شخصی‌ام نگهداری کنم ولی هنوز تا گردآوریِ تمامیِ آن‌ها فاصله داشتم؛ به‌خصوص اینکه دسترسی به برخی منابع مطبوعاتی و آرشیوی چندان آسان نبود. تا اینکه دوران همه‌گیریِ بیماریِ کرونا پیش آمد و فرصت بسیار خوبی شد تا به‌صورت نظام‌مند به انجام این کار بپردازم. به همین جهت بسیاری از این مصاحبه‌ها، به‌ویژه مصاحبه‌های مطبوعاتی، در سال ۱۳۹۹ جمع‌آوری و سپس بازنویسی و ویرایش شدند. کتابِ *قطعاتی از استاد فرامرز پایور برای سنتور*، که در شهریورماه ۱۴۰۱ از طرف نشر ماهور منتشر شد، فرصتِ خوبی بود تا تعدادِ معدودی از آن‌ها را به‌چاپ برسانم. در مرحله‌ی بعدی قصد داشتم بقیه‌ی مصاحبه‌ها را در بخش پیوست کتاب *پرنیان: مجموعه‌قطعاتی از استاد فرامرز پایور برای سنتور* (انتشار در آبان‌ماه ۱۴۰۳ از طرف نشر ماهور) به‌چاپ برسانم اما با توجه به حجم بالای آن کتاب و موضوعیتش، به‌پیشنهاد جناب آقای محمد موسوی، مدیرِ محترم مؤسسه‌ی فرهنگی‌ـ هنری ماهور، قرار شد تا تمامیِ مصاحبه‌های استاد پایور در کتابی جداگانه قرار گیرد و به‌چاپ برسد و، درنتیجه، مجموعه‌ی پیشِ رو شکل گرفت.

در پایان لازم می‌دانم از جناب آقای موسوی، مدیر محترم مؤسسه‌ی ماهور، تشکر کنم که همواره مرا در جمع‌آوری و انتشارِ آثار استاد پایور تشویق و یاری نموده‌اند و این بار نیز لطفِ ایشان شامل حالم بود. از دوست گرامی‌ام آقای پویا دارابی بابت حُسنِ سلیقه و نکته‌سنجی‌شان در صفحه‌آراییِ کتاب سپاس‌گزاری می‌کنم و در نهایت از مادرم، خانم آزیتا حق‌پرست راد، بابتِ یاری‌شان در بازخوانیِ مصاحبه‌ها ممنونم. امیدوارم این مجموعه برای علاقه‌مندانِ استاد پایور و تاریخ موسیقی ایران مفید واقع شود و اهل فن نیز کاستی‌ها را بر من ببخشند.

رامتین نظری‌جو، ۱۴۰۳